

Келісілді
«Спорттық медицина және оңалту орталығы»
РМҚК кәсіподақтық ұйымының төрағасы
2021 жылғы 01.04 № 33 хаттама

«Бекігілді»
«Спорттық медицина және оңалту
орталығы» РМҚК директорының
2021 жылғы 16 № 15
бұйрығы

**Қазақстан Республикасының
Мәдениет және спорт министрлігі
Спорт және дене шынықтыру істері комитеті
«Спорттық медицина және оңалту орталығы»
республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының**

ӘДЕП ЖӘНЕ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ КОДЕКСІ

Алматы қ-сы., 2021

МАЗМҰНЫ

- 1-ТАРАУ. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР МЕН НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР**
 - 2-ТАРАУ. ІСКЕРЛІК ӘДЕПТІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАҒИДАТТАРЫ**
 - 3-ТАРАУ. ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫҢ ӘДЕПТІЛІК НОРМАЛАРЫ**
 - 4-ТАРАУ. ІСКЕРЛІК ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТТІК МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ**
 - 5-ТАРАУ. КОРПОРАТИВТІК МӘДЕНИЕТ**
 - 6-ТАРАУ. ДӘРІГЕРЛЕРДІҢ, ОРТА ЖӘНЕ КІШІ МЕДИЦИНАЛЫҚ ПЕРСОНАЛДЫҢ ӘДЕПТІЛІК НОРМАЛАРЫ**
 - 7-ТАРАУ. ҚОРЫТЫНДЫ**
- ҚОСЫМШАЛАР**

1-ТАРАУ. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР МЕН НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР

1. Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі Спорт және дене шынықтыру істері комитеті «Спорттық медицина және оңалту орталығы» РМҚК-тың Іскерлік әдеп кодексі (бұдан әрі- Кодекс) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексінің 274-бабының 2-тармағына, Еңбек Кодексіне, Қазақстан Республикасының заңнамасына, Орталықтың Жарғысы мен басқа да ішкі құжаттарға сәйкес әзірленді. Аталған құжат жалпы ережелер мен қағидаттардың жиынтығы және медициналық қызметкерлер мен азаматтық қызметшілердің моральдық - әдептілік нормалары болып табылады.

2. Кодекс - Орталықтың барлық мүдделі тараптармен өзара іс-қимылының әдептілік жағын, корпоративтік қатынастардың әдептілік нормаларын, сондай-ақ Орталық пен оның қызметкерлерінің күнделікті қызметіне әдептілік нормалардың әсер ету тетіктерін реттейтін құжат.

3. Кодекстің ережелері медициналық қызметкерлерге, лауазымды адамдарға, азаматтық қызметшілерге, яғни, қызметіне қарамастан, Орталықтың барлық қызметкерлері үшін қолданылады. Қызметкерлер кәсіби қызметті жүзеге асыру кезінде ресми мінез-құлық нормаларын және жалпы корпоративті мәдениетті сақтай отырып, осы Кодекстің ережелерін орындайды.

4. Орталық басшысы Орталық қызметкерлері білдіре бермейтін ашықтық пен жауапкершілік шарттарын жасауға жауап береді және заңсыз іс-әрекеттерге жедел ден қояды.

5. Орталық қызметкерлерінің ең басты міндеттері Орталықта белгіленген этикалық нормаларды ұстану және моральдық нормаларды сақтау болып табылады.

6. Әдеп нормаларын тиісті деңгейде ұстану үшін Қызметкерлер олардың Орталықта сақталуы және өздеріне жоғары стандарттар белгілеу үшін жауапкершілікті алады.

7. Кодекстің мақсаты:

1) Орталықтың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері стратегиялық маңызды шешімдер қабылдаған кездегі сияқты күнделікті жағдайларда да басшылыққа алатын негіз қалаушы құндылықтарды, қағидалар мен ережелерді бекіту;

2) ұжымда сенім, өзара құрмет және парасаттылық ахуал жасау үшін Орталықта жоғарғы әдептілік мінез-құлық стандарттарына негізделген бірыңғай корпоративтік мәдениетті дамыту;

3) атқарып отырған лауазымына қарамастан барлық қызметкерлердің Кодекс нормаларын бір келкі түсінулері және орындаулары.

4) Орталықтың корпоративтік басқару тетіктерінің тиімділігін көтеруге және Мүдделі тұлғалармен жемісті өзара іс- қимыл жасауға жәрдемдесу;

5) іскерлік мінез- құлықтың озат тәжірибелерін қолдану арқылы мемлекет пен іскерлік қоғамдастық тарапынан Орталыққа деген сенімді арттыру және сақтау болып табылады.

8. Кодекс Орталықтың өзге де ішкі құжаттарымен бірге қолданылады және Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің іскерлік мінез- құлық нормалары мен қағидаларын сақтаудағы қызметтерін көрсетеді.

9. Кодексте көрсетілген нормалар мен қағидалар тізбесі түпкілікті болып табылмайды және белгілі бір алғышарттар немесе жағдайлар туындаған жағдайда нақтылануы, өзгертілуі немесе толықтырылуы мүмкін.

10. Орталықтың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері нәсіліне, тіліне, саяси және діни сенімділіктеріне, жынысына, ұлтына мәдениетіне қарамастан адал және қарым- қатынас жасауға құқылы. Қандай да болмасын кемсітушілік немесе ығыстырушылық осы Кодекске қайшы келеді және жағымсыз мінез- құлық деп танылады. Егер қандай да бір лауазымды тұлға немесе қызметкер ерекше мінез танытса онда оған қатысты тәртіптік іс- әрекет шаралары қолданылатын болады.

11. Орталық өз қызметкерлерінің бойындағы және жұмысындағы:

1) орталықтың стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге бағдарлануын;
2) кәсіби шеберлігі мен өзінің кәсіби деңгейін көтеруге деген ұмтылсын;
3) лауазымдылық міндеттерін орындау кезіндегі бастамашылығы мен белсенділігін;

4) тәртіптілігі мен жауапкершілігін;

5) қызметкерлер арасында бір- бірлерін өзара қолдауларын;

6) кәсіпорынның жас мамандарына жәрдемдесуін бағалайды.

12. Орталықтың қызметі Іскерлік әдеп пен мінез- құлық ережелерінің талаптарының сақталуы негізінде құрылған Орталық пен барлық мүдделі тұлғалардың қарым- қатынастарына негізделген.

13. Кодексте мынадай ұғымдар мнен терминдер қолданылады:

1) *уәкілетті орган* - Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі Спорт және дене шынықтыру істері комитеті;

2) *іскерлік этика* - Орталық, оның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері өз қызметінде басшылыққа алатын іскерлік мінез- құлықтың әдептілік қағидалары мен нормалардың жиынтығы;

3) *лауазымды тұлға* - Орталық басшылығы;

4) *мүдделі тұлға* - бұл Орталық онымен шарттық қатынастарға түсуге ниетті жеке және заңды тұлғалар, сондай-ақ Орталыққа байланысты мәмілелерге қатысы бар тұлғалар.

5) *заңнама* - бергіленген тәртіпте қабылданған Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің жиынтығы;

6) *Мүдделер қақтығысы* - Орталық қызметкерлерінің жеке басы мүдделерінің оның Орталыққа қатысты міндеттерімен келіспеушілігі кезіндегі және Орталық қызметкерінің жеке басының мүдделілігі өз лауазымдық міндеттерін қалтқысыз орындауына әсер етуі мүмкін жағдайлар;

7) *корпоративтік мәдениет* - Орталық үшін ерекше құндылықтар мен қағидалар, іскерлік өзара қарым-қатынастың этникалық нормалары, мінез-құлық нормалары;

8) *қызметтік қақтығыс* - Уәкілетті орган мен Орталық арасында туындауы мүмкін келіспеушіліктер немесе даулар немесе мынадай салалардың біріне алып келуі мүмкін кәсіподақтық ұйымдар мен қызметкерлер арасындағы келіспеушіліктер немесе даулар:

- Қолданыстағы заңнаманың, Орталық Жарғысының немесе ішкі құжаттары нормаларының, Уәкілетті тұлға құқықтарының, мүліктік кешен ретінде жалпы Орталықтың бұзылуы;

Орталыққа қойылатын талаптар;

9) *әлеуметтік жауапкершілік* - Орталықтың, мемлекет пен қоғамның өзара мүдделеріне жауап беретін жеке өзі қабылдаған міндеттемелердің орындалуы;

10) *қызметкер* - Орталықпен еңбек қарым-қатынастарында тұрған еңбек шарты бойынша жұмысты тікелей орындаушы тұлға;

11) *корпоративтік қақтығыстарды реттеу* - Корпоративтік қақтығыстардан сақтандыруға немесе оны шешуге бағытталған рәсімдер кешенін жүзеге асыру.

2-ТАРАУ. ІСКЕРЛІК ӘДЕПТІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАҒИДАТТАРЫ

14. Орталық уәкілетті органмен, мемлекеттік органдармен, Орталықтың лауазымды тұлғаларымен және қызметкерлерімен, әріптестерімен, басқа да мүдделі тұлғалармен, тұтастай алғанда Орталық өзара қарым-қатынаста стратегиялық маңызды корпоративтік шешімдер қабылдаудағы сияқты Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері күнделікті жұмыста

кез болатын жағдайларда да осы Кодекстің талаптарын қабылдайды және ұстанады.

15. Орталықтың қызметі қалыптасатын негіз қалаушы құндылықтар оның қызметкерлерінің парасаттылығы, сенімділігі және кәсіби шеберліктері, қызметтерінің тиімділігі, өзара көмегі, бір-біріне, мүдделі тұлғаларға және тұтастай Орталыққа деген құрметі болып табылады.

16. Орталықтың негіз қалаушы қағидатары:

1) **Құзыреттілік және кәсіби шеберлік** - Орталық қызметкерінің тиісті білімі, жұмыс тәжірибесі, салмақты және жауапты шешімдер қабылдай білуі қажет. Орталық өз қызметкерлерінің кәсіби білімімен дағдыларының деңгейін көтеру, кәсіби, шығармашылық қабілеттерін іске асыру, мансаптық өсу әлеуеті мен мүмкіндіктерін дамыту үшін жағдайлар жасайды;

2) **Патриотизм** - Орталыққа мемлекет тарапынан жүктелген жоғары сенім және оның әлеуметтік жауапкершілігі патриотизм және денсаулық сақтау жүйесін дамытуға ықпал ету сезімін туғызады.

3) **Ашықтық** - Орталық өзі туралы ақпараттың, оның жетістіктері мен қызметі нәтижелерінің барынша жоғары ашықтығына, нақталағына және сенімділігіне ұмтылады. Орталық уәкілетті орган мен әріптестерін істің жай-күйі туралы уақытында хабардар етуге, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептілік пен есепке алу сапасын жақсартудың негізінде ақпараттың ашықтығы мен қолжетімдігін арттыруға ұмтылады. Сонымен қатар, кәсіпорын коммерциялық және қызметтік құпиядан тұратын ақпараттың және мәліметтердің жария етілмеуін қадағалайды.

4) **Жауапкершілік және адалдық** - Орталық Қазақстан Республикасының талаптарымен, шарттық қарым-қатынастармен белгіленген өзіне алған міндеттемелерге, іскерлік айналым салттарына және моральдық-адамгершілік қағидаларға жауапкершілікпен және адал қарайды. Орталық мемлекет алдында өзінің Әлеуметтік жауапкершілігін мойындайды;

5) **Әділдік және парасаттылық** - Орталық қызметі мен оның іскерлік беделінің негізі Орталықтың жеке мүддесі мен кәсіби қызметі арасындағы қақтығысқа жол бермейді. Алдау, үндемеу және өтірік айту Орталықтың лауазымды тұлғасының, қызметкерінің мәртебесімен сәйкес келмейді;

6) **Тұлғаны құрметтеу** - бұл лауазымына, жұмыс орнына, қызметтік және еңбек міндеттерін орындауға қарамастан Орталықтың лауазымды тұлғасы, қызметкері басшылыққа алуы керек негізгі қағида. Жеке тұлғаны құрметтеу принципін өзара сақтау лауазымды адамдар үшін қызметкерлерге қатысты, ал қызметкерлер үшін лауазымды адамдарға қатысты бірдей дәрежеде міндетті болып табылады.

3-ТАРАУ. ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫҢ ӘДЕПТІЛІК НОРМАЛАРЫ

1. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері.

17. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен Қызметкерлері:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәмізіне және Орталықтың корпоративтік нышандарына құрметпен қарауға;

2) Жалпы қолданыстағы моральдық- этикалық нормаларды сақтауға, мемлекеттік тілге және басқа тілдерге, барлық ұлттардың дәстүрлері мен салттарына құрметпен қарауға;

3) Жоғары білікті жұмыс істеу үшін барлық күш- жігерлерін жұмсауға, Кәсіпорынның мүлкіне сақтықпен қарауға, оны өнімді және тиімді пайдалануға;

4) өзінің жұмысқа деген қарым- қатынасымен және мінез- құлқымен жұмыста тұрақты және оң жағдайлар жасауға ықпал етуге;

5) сыпайы және әдепті болуға;

6) немқұрайлылық пен дөрекілікке төзбеуге;

7) әріптестеріне қолдау және көмек көрсетуге;

8) өзгенің пікіріне назар аударуға;

9) іс пен сөздің бірлігін қамтамасыз етуге. Берген сөздерінде тұруға;

10) өз қателігін жасырмауға/ мойындауға;

11) өзін- өзі (немесе өзіне байланысты тұлғалармен) және басқаларға қатысты туындауы мүмкін Мүдделер қақтығысына жол бермейтіндей ұстауға;

12) басқа Қызметкерлерге қатысты өзінің субъективті пікірін білдіруге жол бермеуге және басқа Қызметкерлерге қатысты олардың іс- әрекеттерінің дұрыстығы немесе дұрыс еместігі жеке бағасын бермеуге;

13) құпиялылық нормаларын және Орталықтың ішкі құжаттарының талаптарын бұзбай бір- біріне дұрыс ақпаратты уақытында ұсынуға,

14) тікелей берілген уәкілеттіктерсіз және Орталықтың лауазымды тұлғаларының тікелей тапсырмаларынсыз жариялы түрде сөз сөйлеуге, пікірлерін білдіруге немесе сұхбат беруге жол бермеуге;

15) қоршаған ортаға қатысты құрмет және жанашырлық танытуға;

16) Кодекс талаптарын мұқият зерделеуге, түсінуге және адалдықпен сақтауға және келіскен жағдайда тиісті растаушы нысанды толтыруға (осы Кодекске қосымша);

17) өзіне алған міндеттемелері үшін жауап беруге;

18) лауазымдылық міндеттерді орындаған кезде жеке басының қарым- қатынастары немесе дербес пайдасы үшін емес Орталықтың мүдделерін басшылыққа алуға;

19) іскерлік әдеп қағидалары мен мінез- құлық ережелерінің бұзылу мәселелері бойынша тергеу жүргізілген кезде жәрдемдесуге;

20) өзінің жұмыс орнында тазалық пен тәртіпті сақтаулары, сондай- ақ барлық жұмыс материалдарын тиісті жағдайда ұстауға міндетті;

18. Орталықтың лауазымды тұлғалары міндетті:

1) Кодекстің негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаларын ескере отырып, ашықтық пен бейтараптылық қағидаларында басқарушылық шешімдер қабылдауға;

2) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында және Кәсіпорынның ішкі құжаттарында қарастырылған олардың алдына қойылған міндеттерінің іске асырылуына жауап беруге;

3) жеке басының үлгісімен Кодекстің талаптарына адалдықтарын көрсетуге;

4) қарамағындағылардың арасында корпоративтік рух құруға, ұжымның Орталықтың ортақ миссияларымен, құндылықтарымен және қағидалармен біріктірілген бір командаға бірігуіне уақыт табуға;

5) Қызметкерлерге нақты міндеттер қоюға және қажет болған жағдайда барынша қажетті құралдармен сүйемелдеуге;

6) қызметкерлердің өз жұмыстарын орындаулары үшін керекті ақпараттардың ашықтығы мен үнемі қолжетімділігін қамтамасыз етуге;

7) қызметкерлерге кеңестер мен нұсқаулар беруге;

8) қандай жағдай болмасын Орталық қызметкерлерінің мәртебесін төмендетуге жол бермеуге міндетті.

19. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері өздерінің функционалдық міндеттерін орындағандары үшін:

1) заңды немесе жеке тұлғалардың ақша, қызмет немесе өзгеше түрде сыйақы;

2) жалпы қабылданған ізеттілік нормалары мен қонақжайлылықты немесе хаттамалық және өзге де ресми іс- шараларды өткізу кезіндегі қарапайым ізеттілік белгілерін қоспағанда заңды және жеке тұлғалардан сыйлықтар немесе басқа да сыйлықтарды алуға құқығы жоқ.

20. Орталық басшылығы Орталықта агрессияны, кемсітушілікті, шошытуды немесе қорқытуды болдырмайтын жағдайлар жасауға тиіс. Осындай жағдайға тап болған әрбір қызметкер мұндай қақтығыстарды шешу үшін бұл туралы өзінің тікелей басшысына хабарлауға құқылы.

2. Уәкілетті орган

21. Уәкілетті органмен өзара қарым- қатынас Заңнама, Жарғы және Орталықтың өзге де ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес ашықтық, өзара есептілік және жауапкершілік қағидаларына негізделген. Орталық уәкілетті органмен қарым- қатынаста белгіленген рәсімдерді қатаң сақтайды.

22. Орталық пен уәкілетті орган арасында ақпараттар алмасу тәртібі Қазақстан Республикасы заңнамасымен, Жарғымен және Орталықтың ішкі құжаттарымен реттеледі.

3. Іскери әріптестер

23. Орталықтың іскери серіктестермен өзара әрекеттестігі заңдылық, адалдық және тиімділік қағидалары бойынша шарттардың талаптарына сәйкес қабылданған міндеттемелер үшін өзара тиімділік, ашықтық және толық жауапкершілік қағидалары негізінде жүзеге асырылады. Негізінен келісімшарттық қатынастар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мемлекеттік сатып алу қағидаларына сәйкес құрылады.

24. Орталық іскери әріптестермен жасасқан шарттардың талаптарын сақтайды және оларға қатысты өз міндеттемелерін орындайды.

25. Орталық өз қызметінде іскери әріптестерге негізсіз жеңілдіктер мен басымдықтар беруге жол бермейді.

4. Орталықтың өзара қарым- қатынастары

26. Орталық Қазақстан Республикасының заңнамасына, Орталықтың Жарғысына және ішкі құжаттарына сәйкес ұйымдармен өзара қарым- қатынасты жүзеге асырады.

5. Жұртшылық

27. Орталық жұртшылық алдында өзінің әлеуметтік жауапкершілігін түсінеді.

28. Орталық өзін өзі жұмыс істейтін және құрмет, сенім, адалдық және әділдік қағидаларына негізделген тығыз қарым- қатынастар орнатуға ұмтылатын қоғамдық ортаның ажырамас элементі ретінде қарастырады.

29. Орталық ұмтылады:

1) Әлеуметтік маңызды мәселелерді шешуге оң ықпал етуге;

2) Қоғамға қызмет етуге, кәсіби білім мен білім алу деңгейлерін арттыруға бағытталған бағдарламаларды, басқа да әлеуметтік бағдарламаларды қолдауға;

3) Жаңа жұмыс орындарын құруға және қызметкерлердің кәсіби біліктіліктерінің көтеруге, егер ол экономикалық жағынан пайдалы және орынды болса;

4) Қоғамдық қарым- қатынастарды жетілдіру, қоршаған ортаны жақсарту және өмір сүру қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында ұйымдармен (қоғамдық, үкіметтік емес және басқа) сындарды қарым- қатынастар орнатуға ұмтылады.

30. Орталық беделі күмәнді заңды және жеке тұлғалармен ынтымақтастық жасасудан бас тартуға өзіне міндеттеме алады.

31. Орталық экология және қоршаған орта жөніндегі бастамаларды қолдайды.

32. Орталық денсаулық сақтау саласындағы халықтың білімін дамытуға ықпал етеді, семинарлар, конференциялар арқылы өз білімін жүзеге асырады, түрлі жобаларға қатысу арқылы білім беру, ғылым, мәдениет, өнер, ағарту ұйымдарымен ынтымақтастыққа ашық, сонымен қатар әр қызметкердің рухани тұлғалық дамуына белсенді қатысады.

4-ТАРАУ. ІСКЕРЛІК ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТТІК МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

33. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері өздерінің жеке бастарының баюы немесе басқа тұлғаларды байыту мақсатында Орталықты, оның беделін, коммерциялық және қызметтік құпияларын пайдаланбауы тиіс.

34. Мүдделер қақтығыстарына жол бермеу Орталықтың, оның лауазымды тұлғаларының, қызметкерлерінің, уәкілетті органның мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету үшін маңызды шарттар болып табылады. Орталықтың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері Мүдделер қақтығысынан еркін ашық, уақытылы және бара- бар шешімдер қабылдау үшін жауапты болады.

35. Орталықтың лауазымды тұлғаларының және қызметкерлерінің қарамағындағыларымен, бәсекелестерімен өзара қарым- қатынастардағы іскерлік мінез- құлықтары бірін екіншісіне қарсы қоюға жол бермейді және:

1) алаламауды және байыптылықты;

2) тексерілмеген ақпаратты пайдаланудан бас тартуды;

- 3) Орталықтың коммерциялық және қызметтік құпиясына жататын ақпаратты таратпауға;
- 4) өз сөзіне беріктілікті;
- 5) моральдық құндылықтарды сақтауды;
- 6) мақсаткерлікті;
- 7) өзінің іскерлік беделін сақтауды, қасақана өтірік және тексерілмеген ақпаратты тікелей немесе үшінші тұлғалар арқылы таратудан бас тартуды;
- 8) Мүдделер қақтығысы жағдайларында келіссөздер арқылы дауларды шешуге қол жеткізуді болжайды.

6. Құпия ақпарат

36. Қазақстан Республикасының заңнамасына, Орталықтың ішкі құжаттарына сәйкес осыған жатқызылған ақпарат Орталықтың құпия ақпараты деп танылады. Орталықтың қызметкерлері құпия ақпаратты үшінші тұлғаға және оған қол жеткізуге құқығы жоқ қызметкерлердің рұқсат етілмеген қол жеткізуінің және таралуының алдын алуға көмектесуі, сондай-ақ деректердің жоғалуына немесе жойылуына жол бермеуі тиіс.

37. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің коммерциялық және қызметтік құпияларды жария етуіне тыйым салынады, құпия ақпаратпен жұмыс жасау кезінде Орталықтың ішкі құжаттарында осындай ақпаратты ұсыну туралы талаптар бар жағдайларды қоспағанда.

38. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері құпия ақпаратпен жұмыс істеген кезде Орталықтың ішкі құжаттарының талаптарын қатаң ұстанулары қажет.

39. Сыбайлас жемқорлыққа және басқа заңға қарсы іс-әрекеттер

1) Орталық мүдделі тұлғалар тарапынан сияқты Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің тарапынан да орынсыз пайда немесе басымдылық алу не болмаса сақтау мақсатында сыбайлас жемқорлықты және басқа да заңға қарсы іс-әрекеттерге жол бермеу үшін барлық күш-жігерін жұмсайды.

2) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндет тікелей Орталықтың лауазымдық тұлғаларына жүктеледі.

3) Орталық қызметкерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқық бұзушылық жағдайларында оларға белгілі болған жағдайлар туралы басшылықтың назарына жеткізуге міндетті.

40. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері осы Кодекстің талаптарын сақтай және түсіне келе, оның бұзылуының алдын ала

отырып, Орталықтың корпоративтік мәдениетінің дамуына үлес қосулары қажет.

41. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері корпоративтік рух қалыптастыруы және өзінің үлгісімен Кодекс талаптарының сақталуын қолдауы керек.

7. Келіссөздер жүргізудің сыртқы түрі және әдебі

42. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері қызметтік міндеттерін атқару кезеңінде киім, аяқ киім, шаш үлгісін таңдауда іскерлік стиль нормаларын қатаң ұстанулары тиіс.

43. Ұйымдарда белгілі бір форманы сақтау талаптары бергіленуі мүмкін.

44. Медициналық этика медициналық қызметкерден жеке басының гигиенасын сақтауды ғана емесе, әдептілік қағидаларын сақтауды да талап етеді. Киім таза болуы ғана емес, сонымен бірге жұмыс істегенге де ыңғайлы болуы керек. Ол аса ашықтығымен немесе тым мәнерлі орындалуымен науқастарды аландатпауы қажет. Иіссу мен әтірдің ащы иісі жоқтарын ғана қалыпты мөлшерде жағу керек. Боянудың және әр түрлі әшекейлер тағудың қарапайымдылығы мен орындылығы медицина қызметкері қызметінің сипатына байланысты болады.

45. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің басқа қызметкерлермен және іскер әріптестерімен келіссөздер, оның ішінде телефон арқылы да, жүргізе білуі тұтастай Орталықтың жағымды бейнесін жасауға ықпал етеді. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері келіссөздер, оның ішінде телефон арқылы келіссөздер жүргізген кезде сыпайы әдеппен сөйлесулері тиіс. Іскерлік келіссөздер байыппен және сыпайы түрде жүргізіледі.

46. Ішкі және сыртқы қоңырауларға жауап бере отырып барынша сыпайы жауап беру, нақты және толық ақпарат беру керек. Сондай-ақ телефонмен әңгімелесу барысында сол жерде басқа да қызметкерлердің болуларын ескере отырып олардың жұмысына құрметпен қарау, қатты сөйлеп олардың мазасын алмау қажет. Кеңсеге қатысқан кезде ұялы телефонды өшіру немесе дыбыссыз режимге қою керек.

47. Корпоративтік мәдениетті қалыптастырудың маңызды элементтерінің бірі ұжымда мерекелік іс-шараларды өткізу болып табылады.

48. Орталықтың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері корпоративтік ойын-сауық немесе спорттық іс-шараларға қатыса алады. Сондай-ақ, қызметкерлер арасында корпоративтік рухты көтеру мақсатында іс-шаралар жөнінде өздері ұсыныс жасай алады.

49. Орталық қызметкерлері Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген барлық ұлттық, мемлекеттік және кәсіби мерекелерді құрметтейді, аталған мерекелерге орай қызметкерлерді ынталандыру шарлары қарастырылуы мүмкін. Ұжым дәстүрлі түрде мыналарды: Ұлттық мереке - Тәуелсіздік күнін; мемлекеттік мерекелер - Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күнін, Наурыз мейрамын, Қазақстан халқының бірлігі күнін; кәсіби мерекелер - Медицина қызметкерлері күнін, Спорт күнін, сонымен қатар мерейтойлық күндерді - Орталықтың туған күнін мерекелейді.

50. Демалыс күнге түскен мереке қарсаңында барлық қызметкерлер Орталықтың ішіндегі конференц- залда немесе Орталық аумағындағы өзге орында жиналады, Орталық басшылығының өкілдері құттықтау сөз сөйлейді, ерекше көзге түскен қызметкерлерді мақтау қағаздарымен, сыйлықтармен марапаттайды. Спорт күні спорттық түрде ашық алаңда атап өтіледі.

51. Орталықтың туған күнін мерекелеген кезде ұжым қала сыртына, табиғат аясына шыға алады, онда құрылымдық бөлімшелер музыкалық нөмірлер, би, ойындар дайындайды. Жекелеген жағдайларда басшылықтың бастамасымен қызметкерлердің отбасы мүшелері шақырылады.

8. Қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны сақтау

52. Орталық өз Қызметкерлері үшін еңбек жағдайларының қауіпсіздігін қамтамасыз етеді, қоршаған ортаның қорғалуы мен күзетілуін сақтайды, қызметтің Қазақстан Республикасының осы саладағы заңнамасының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етеді, Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау саласындағы стандарттар мен қағидаларды сөзсіз сақтауға міндетті.

53. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері оған әсер етуді барынша азайтулары тиіс, мысалы, энергияны үнемдеу, қағаз тасығыштарды пайдалануды азайту.

54. Орталық қоршаған ортаны қорғау қағидаларын ұстанулары керек және энергия үнемдейтін технологияларды, қалдықсыз өндірісті, қалдықтарды қайталама пайдалануды енгізеді. Осы мақсатта Орталық инвестициялық шешімдер қабылдаған немесе өнім берушілермен келісімдер жасасқан кезде осы факторларды ескере алады.

9. Жұртшылықпен байланыс

55. Орталық жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат құралдарымен қарым- қатынаста жоғары әдеп стандарттарының сақталуын қадағалайды.

Орталық өзінің ақпараттық- жарнамалық материалдарында немесе жұртшылықпен байланыс жөніндегі басқа да іс- шараларда жалған ақпараттың таратылуына, лауазымды тұлғалардың жариялы сөздеріне фактілердің жасырылуына және/немесе бұзылуына жол бермейді.

56. Жариялы түрде сөз сөйлеу, Орталық болған оқиғаларға түсініктеме жасау немесе Орталықтың атынан бұқаралық ақпараттық құралдарында кез келген өтініштер жасауға, Интернетті қоса алғанда, Орталықтың осыған уәкілеттік берген лауазымды тұлғасы мен қызметкері құқылы.

57. Орталықтың атынан қатысқан кезде Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері кәсіби мінез- құлық және іскерлік әдептің жалпы қабылданған нормаларын сақтауға, тек дұрыс ақпаратты ғана таратуға, сондай- ақ құпия ақпараттың жария болуына жол бермеуге міндетті.

58. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері қызметі және жалпы Кәсіпорын қызметі мәселелері бойынша өз пікірін жариялы білдірмеуі керек, егер ол:

- 1) Орталық қызметінің негізгі бағыттарына сәйкес келмесе;
- 2) құпия ақпаратты жария етсе;
- 3) Орталықтың лауазымды тұлғаларына айтылған әдепсіз сөздерді қамтыса.

6-ТАРАУ. ДӘРІГЕРЛЕР, ОРТА ЖӘНЕ КІШІ МЕДИЦИНАЛЫҚ ПЕРСОНАЛДЫҢ ӘДЕП НОРМАЛАРЫ.

59. Дәрігер пациенттің құқығын құрметтеуі тиіс. Кәсіби шешімдер қабылдай отырып, дәрігер пациент үшін игілікті ескеруі қажет.

60. Дәрігер оған пациентті жібергені үшін сыйақы алуы немесе пациентті бір емдеу мекемесіне, дәріханаға, нақты маманға жібергені немесе белгілі бір қарап- тексеру не болмаса емдеу түрін тағайындағаны үшін ақы немесе өзге де сыйақы түрлерін алмауы қажет.

61. Дәрігерлер консилиумынан кейін төтенше жағдайларды қоспағанда, дәрігер порталға сілтеме жасау арқылы кепілдендірілген тегін медициналық көмектің бар екенін біле отырып, науқасты ақылы медициналық тексеруге, басқа емдеу мекемелеріне жіберуге құқылы емес.

62. Дәрігер пациенттің физикалық немесе психологиялық жағдайының нашарлауына әсер ететін іс- әрекеттер жасамауы қажет.

63. Пациенттің денсаулық жағдайы туралы дәрігердің кәсіби қорытындысы тек қана медициналық қарап- тексерудің және(немесе) жүргізілген емдеудің нәтижелеріне негізделуі қажет.

64. Пациентке диагноз қою және емдеу тәсілі пациент денсаулығының жағдайын ескере отырып, кәсіби мамандардан тұратын мультидисциплинарлық команданың қатысуымен жүргізілуі қажет.

65. Дәрігер азаматтың медициналық көмекке жүгінуі, оның денсаулық жағдайы, сырқатының диагнозы және оны қарап- тексеру және(немесе) емдеу кезінде алынған, дәрігерлік құпияны құрайтын мәліметтер мен өзге де ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз етуі қажет.

66. Тек емдеуші дәрігер ғана пациент денсаулығының жағдайы туралы оның туған- туысқандарын хабардар етуге құқылы.

67. Жұмыс уақытында және жұмыстан тыс уақытта ургенттік көмек көрсету- әрбір дәрігердің парызы.

68. Дәрігер пациентті ақталмайтын тәуекелге апармауы, сондай- ақ өз білімін адамгершілікке жатпайтын мақсаттарда қолданбауы тиіс.

69. Дәрігер, егер пациентпен екеуінің арасында өзара түсіністік болмаса немесе емдеу үшін қажетті мүмкіндіктері мен тәжірибесі болмаса, дәрігер оның жағдайын қиындатпайтын шараларды қолдануға міндетті болатын жедел көмек жағдайларды қоспағанда, ауруды емдеуден бас тарта алады.

70. Дәрігер пациенттің дәрігерді таңдау және емдеу-сауықтыру шараларын жүргізу туралы шешімдер қабылдауға қатысты құқығын құрметтеуі тиіс.

71. Пациенттің келісімінсіз емдеу- сауықтыру іс- шараларын дене немесе психологиялық жағдайы бойынша пациент өмірі мен денсаулығы үшін жай- күйді бара-бар бағалауға дәрменсіз болған жағдайда шешімді консилиум, ал консилиумды жинау мүмкін болмаған кезде- тікелей емдеуші дәрігер қабылдауы тиіс.

72. Баланы емдеу кезінде дәрігер оның ата-анасы мен асырап алушысына толық ақпарат беруге, олардың қандай да бір емдеу әдістеріне немесе дәрі-дәрмек құралдарын қолдануға олардың келісімдерін алуға міндетті.

73. Дәрігер пациенттің және оның отбасының абыройы мен іскерлік беделін құрметтеуі, оған және отбасына кеңпейілділікпен қарауы қажет.

74. Дәрігер окултьтік-мистикалық және діни емдеу әдістерін насихаттамауы және қолданбауы тиіс.

75. Емдеудің баламалы әдістерін таңдаған кезде дәрігер дәлелдеу базасы бар емдеу әдістерін таңдауы қажет. Дәлелдеу базасы бар екі баламалы емдеу

әдісі болған кезде дәрігер әрбір емдеу ісінің тиімділігі мен шығындылығы теңгерімінің негізінде таңдау жасауы керек (cost-effectiveness analysis).

76. Егер пациент өзінің келісінмін білдіруге қабілетті болмаса оны заңды өкілі және ата-анасын ауыстырушы тұлға білдіруі тиіс.

77. Пациент өз жай-күйі туралы ақпаратты алуға құқылы, бірақ ол одан бас тартуға немесе денсаулығының жай-күйі туралы хабардар етілетін тұлғаны көрсетуге құқылы. Егер оның денсаулыққа маңызды зиянын тигізеді деп болжам жасауға қомақты негіз болған жағдайларда ақпаратты пациенттен жасыруға болады. Алайда, пациенттің талап етуі бойынша дәрігер оған толық ақпарат беруге міндетті.

78. Дәрігер пациентке оның ауруы (диагнозы) туралы басқа мамандардан алған баламалы кәсіби пікірді түсінуі және мойындауы қажет.

79. Дәрігер пациенттің басқа маманнан консультация алу туралы шешіміне кедергі жасамауы керек.

80. Емдеу процесінде көптеген ушығлар пайда болған кезде дәрігер бұл туралы пациентті, қажет болған жағдайда басшылықты, аға әріптесін хабардар етуі және дереу нұсқауды күтпей оның салдарларын түзетуге бағытталған іс-қимылға кірісуі тиіс.

81. Дәрігер жеке басын байыту немесе материалдық пайдасы үшін кәсіби шешім қабылдамауы керек.

82. Өндіруші фирмалар мен таратушылардан олар ұсынған дәрілік препараттарды тағайындағаны үшін олардан көтермелеулер қабылдамауы керек.

83. Дәрігер дәрілерді тағайындаған кезде медициналық көрсеткіштерді және тек қана пациенттің мүддесін басшылыққа алуы керек.

84. Дәрігер пациентке жасына, моральдық жағдайы, жынысына, нәсіліне, ұлтына дініне, әлеуметтік жағдайына, саяси көзқарасына, азаматтығына және басқа да медициналық емес факторларға қарамастан медициналық көмек көрсетуі тиіс.

85. Дәрігер тек қана Қазақстан Республикасының заңнамасына, нормативтік-әдістемелік және ішкі құжаттарға сәйкес дәрігерлік анықтама бере алады.

86. Күрделі сауықтыру, диагностикалық ерекше емдеу және басқа іс-шараларды жүргізу талап етілетін ауруларды таңдаған кезде дәрігерлер қатаң медициналық көрсеткіштерді ескерулері және ұжым болып шешім қабылдаулары тиіс.

87. Емдеуші дәрігер пациентті емдеу процесіне жауап береді.

88. Бөлімді басқаратын дәрігерлер, бөлімше басшылары өздерінің қарамағындағылардың кәсіби біліктіліктерін көтеру үшін қамқорлық жасаулары қажет.

10. Дәрігерлердің өзара қарым-қатынасы

89. Дәрігерлер бір-біріне, сондай-ақ басқа да медициналық және көмекші персоналға құрметпен қарауға, кәсіби әдепті сақтауға және пациенттің емдеуші дәрігерді немесе медициналық ұйымды таңдауына құрметпен қарауға міндетті.

90. Студенттерді және жас мамандарды оқытатын дәрігерлер өзінің мінез-құлқымен, өз міндеттерін орындауға деген қарым-қатынасымен жас мамандар үшін үлгі болатындарын және осы Кодексті ұсынатындарын көрсетуі қажет.

91. Дәрігерлер бұқаралық - ақпараттық құралдары арқылы салауатты өмір салтын насихаттап, жас мамандар үшін үлгі болып, қоғамдық және кәсіби әдеп нормаларын сақтауы қажет.

92. Әріптеске бағытталған кәсіби ескертулер дәлелді болуы керек, ешбір қорлаусыз, дұрысы жеке әңгімеде айтылуы керек.

93. Дәрігердің өзге бір дәрігердің кәсіби біліктілігіне жариялы түрде күмәндануына немесе басқаша түрде беделін түсіруге құқығы жоқ.

94. Дәрігерлер қиын клиникалық жағдайларда өзінен тәжірибесі аз әріптестеріне әдепті түрде кеңестер беріп, көмек көрсете алады.

95. Емдеу барысында емдеуші дәрігер әріптестерінің ұсынымдарын қабылдай алады немесе дәлелді медицина негізінде аргументтер мен дәделдерді ұсына отырып олардан бас тарта да алады.

11. Дәрігердің орта медициналық персоналмен өзара қарым-қатынасы

96. Дәрігерлер орта медициналық персоналға құрметпен қарап, пациенттің денсаулық жағдайы мен оған тағайындалған ем бойынша оның пікірін ескермеуге жол бермеуі қажет. Орта медициналық персонал тағайындалған рәсімдерді жүргізу барысында қателіктерге жол берген жағдайда ескертулер мен ұсынымдарды пациенттен оңаша айтуы қажет.

97. Орта медициналық персонал сырқатнамадағы, ем тағайындау парағындағы және т.б. түсініксіз жазулар бойынша дәрігерден түсініктеме алуға және қажет болған кезде ақпараттың сәйкессіздігін көрсетуге құқылы.

98. Орта медициналық персонал пациенттің құқықтарын, санитарлық ережелерді, қауіпсіздік техникасын, медициналық техника мен дәрілік препараттарды қолдану нұсқаулықтарын білуі және сақтауы тиіс.

99. Орта медициналық персонал өзінің діни және саяси ой- пікірлерін пациентке міндеттемеуі қажет.

100. Орта медициналық персонал диагностика жасау мен емдеудің барлық қиын жағдайларында кеңес алу үшін дәрігерге жүгіне алады.

101. Орта медициналық персонал дәрігерлер туралы жеңіл пікірлер білдірмеуі, «дәрігер қателігі» немесе дұрыс ем тағайындалмағаны туралы сөз немесе өсек таратпауы керек.

102. Дәрігер орта медициналық персоналға құрметпен қарауды қалыпқа келтіруі және нығайтуы және оған менсінбеушілік тұрғыдан қарамауы тиіс.

103. Дәрігер орта медициналық персоналдың кәсіби білімі мен дағдысын арттыруға жәрдемдесе алады.

104. Орта медициналық персонал жаман әдеттен бас тартуы және алкоголь, наша, улы заттармен мас болуы жағдайларында өз міндеттерін орындауға жол бермеуі тиіс.

12. Орта медициналық персоналдың пациентпен өзара қарым- қатынасы

105. Науқастың көзінше қойылған диагнозды талқылауға, жүргізіліп жатқан емдеудің дұрыстығына күмән келтіруге, сондай- ақ оның палатадағы көршілерінің сырқаттарын талқылауға тыйым салынады.

106. Күрделі және ауырсындыратын емшараларды бастамас бұрын медбике осы емшаралардың мәнін, мағынасын және қажеттілігін түсінікті түрде науқасқа түсіндіруі және психоэмоционалды шиеленісті басуы қажет.

107. Орта медициналық персонал емдеу рәсімдерін және өзінің функционалдық міндеттерін орындау кезінде ұстамдылықты, бір қалптылықты және әдептілікті сақтауы тиіс.

108. Сырқаты ауыр пациенттерге күтім жасайтын орта медициналық персонал рәсімдерді орындаудың дұрыстығын түсіндіруі тиіс.

109. Орта медициналық персонал тек өз құзыреті шегінде ғана әңгімелесу керек (аурудың белгілері, болжамы туралы сөз қозғауға құқығы жоқ).

110. Орта медициналық персонал дәрігер тағайындаған емді уақытында және кәсіби деңгейде, қатаң түрде дәрігердің тағайындауы бойынша орындауы тиіс.

111. Орта медициналық персонал науқастың жай- күйінде пайда болған күрт өзгерістер туралы дәрігерді дереу хабардар етуі керек.

112. Орта медициналық персонал дәрігерлік тағайындауларды орындау барысында күмән туындаған жағдайда барлық нюанстарды науқас жоқ кезде әдепті түрде анықтауы қажет.

113. Орта медициналық персоналдың барынша тәжірибелі қызметкерлері өз тәжірибелерімен орта медициналық персоналдың тәжірибесі аз қызметкерлермен бөлісе алады.

114. Орта медициналық персонал пациенттің жасына немесе жынысына, аурудың сипатына, нәсіліне немесе ұлтына, діни немесе саяси сеніміне, әлеуметтік немесе материалдық жағдайына немесе басқа да айырмашылықтарына қарамастан оған құзыретті көмек көрсетуі керек.

115. Орта медициналық персонал пациенттің емдеуді жоспарлау мен жүргізуге қатысу құқығын құрметтеуі тиіс.

116. Орта медициналық персонал пациенттерге тәкаппарлық, менсінбеушілік және кемсітушілік әрекетін танытпауы тиіс.

117. Орта медициналық персонал пациентке өзінің моральдық, діни, саяси сенімін міндеттеуге құқығы жоқ.

118. Бірнеше пациентке медициналық көмек көрсету кезектілігін белгілеу кезінде орта медициналық персонал қандай да бір кемсітушілікті болдырмай, тек медициналық көрсетілімділерді ғана басшылыққа алуы керек.

119. Орта медициналық персонал пациентке залал келтіруге ұмтылатын үшінші тұлғалардың іс- әрекетіне немқұрайлылық танытпауы керек.

120. Тәуекелді сипаттағы медициналық көмек көрсету кезінде орта медициналық персонал қауіпсіздік шараларын, пациенттің өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін асқынудың пайда болу қателерін төмендету шараларын қарастыруға міндетті.

121. Орта медициналық персонал пациенттің және оның заңды өкілінің (кәмелетке толмағандарды және - немесе сот қабілетсіз деп таныған азаматтарды емдеу кезінде) қандай да бір медициналық араласуға келісу немесе одан бас тарту құқығын құрметтеуі қажет.

122. Орта медициналық персонал өз біліктілігі шегінде пациентке медициналық рәсімдерден бас тартудың салдарын түсіндіруі тиіс.

123. Орта медициналық персонал кәсіби міндетін орындауына байланысты сеніп тапсырған немесе таныс болған пациент денсаулығының

жағдайы, диагноз, емделуі, оның сырқатының болжамы, сондай-ақ пациенттің жеке өмірі туралы ақпаратты үшінші тұлғалардан құпияда сақтауға міндетті.

124. Орта медициналық персоналдың қандай түрде болсын сақталатын клиенттер туралы құпия ақпаратты таратуға құқығы жоқ.

125. Орта медициналық персонал қажетіне қарай әріптестеріне көмектесе алады, сондай-ақ емдеу процесінде жәрдемдесе алады.

126. Орта медициналық персонал емдеуші дәрігер тағайындаған емдеу бағдарламаларын орындауда пациентке көмектесуі қажет.

127. Орта медициналық персонал өзінің біліктілігін үнемі арттыруы және ғылыми зерттеу жұмыстарына қатысуға тиіс.

13. Кіші медициналық персонал

128. Бас медбике кіші медициналық персоналдың жұмысын бақылайды және күнделікті тәрбие жұмысын жүргізуі қажет.

129. Бас медбике кіші медициналық персонал жұмысының сапасына, науқыстарға қызмет көрсету мәдениетіне, клиникадағы жайлылыққа, тазалақ пен тәртіпке жауапты.

130. Кіші медициналық персонал өзінің функционалдық міндеттерін сапалы орындауы, іскерлік субординацияны және қызмет тәртібі ережелерін сақтауы тиіс.

131. Кіші медициналық персонал қызметкерлері ұқыпты көрінуі және жеке бас гигиенасы ережелерін сақтауы тиіс.

132. Кіші медициналық персонал қызметкерлері Орталық жағдайында мінез-құлық ережелері мен басқа тұлғалармен қарым-қатынас жасау бойынша қатаң нұсқамалықтан өтулері тиіс.

133. Кіші медициналық персонал барлық қызметтік мәселелерді Бас медбикемен бірлесіп шешуі тиіс.

134. Кіші медициналық персонал пациенттің көзінше әріптестерімен қарым-қатынастарын талқыламауы қажет.

14. Медицина қызметкерлерінің ақпаратты ашуы

135. Пациент туралы медициналық ақпарат:

- 1) пациенттің жазбаша келісімі бойынша;
- 2) анықтау, тергеу, прокуратура және сот органдарының талаптары бойынша;

3) егер құпияны сақтау пациенттің және (немесе) басқа тұлғалардың денсаулығы мен өміріне елеулі қатер (қауіпті жұқпалы аурулар) төндірсе;

4) осы ақпарат кәсіби түрде аса қажет болатын басқа мамандар емдеуге тартылған жағдайда ашылуы мүмкін.

136. Ғылыми зерттеулер, студенттерді оқыту және дәрігерлердің біліктілігін арттыру процесінде пациенттерге қатысты медициналық ақпаратқа қол жеткізуге құқығы бар Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері көрсетілген ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз етуге міндетті.

137. Медициналық сипаттағы жарияланымдар, ғылыми форумдарда дәрігерлердің сөз сөйлеулері, баспасөз, радиода немесе теледидардағы ағартушылық қызмет этикалық тұрғыдан мінсіз болуы қажет, сондай-ақ объективті ғылыми-тәжірибелік ақпаратпен шектеліп, жосықсыз бәсеке элементтерін, жарнама мен өзін-өзі жарнамалауды қамтымауы қажет.

138. Бұқаралық ақпараттық құралдардың өкілдері, қоғамдық және өзге де ұйымдар өтініш білдірген кезде, дәрігерлер және/немесе орта медициналық персонал өз құзыреттері шегінде:

1) қандай да бір сырқат бойынша теоретикалық ақпарат беруге;

2) денсаулық сақтау саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттардың ережелері және оларды тәжірибеде қолдану тәртібі туралы хабардар етуге;

3) жоғары тұрған ұйымдар, медициналық мекемелер, емдеу технологиялары туралы хабардар етуге;

4) басшының келісімімен бөлімше, мекеме бойынша қолда бар статистикалық ақпарат беруге;

5) бөлімшеде, мекемеде қолданылатын емдеу технологиялары туралы ақпарат беруге;

6) санитарлық-эпидемиологиялық сипаттағы ақпаратты беруге құқығы бар.

139. Бұқаралық ақпараттық құралдарының, қоғамдық және өзге де ұйымдардың өкілдері өтініш білдірген кезде дәрігерлер және/немесе орта медициналық персонал:

1) пациенттер, оның ішінде қайтыс болған пациенттер туралы ақпарат беруге;

2) нақты бір азаматқа медициналық көмек көрсету, оны емдеу, емдеп шығару, өлімі және т.б. бойынша өтініш білдіру фактілері туралы ақпаратты растауға және жоққа шығаруға;

3) пациентті (пациенттерді) тануға болатын фото-бейнематериалдарды ұсынуға құқығы жоқ.

14. Іскерлік әдеп Кодексінің және Орталықтың өзге де ішкі құжаттарының бұзылуы туралы мәліметтерді жинау және қарастыру тәртібі

140. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері бекітілген іскерлік әдеп нормаларын, заңнама және Орталықтың ішкі құжаттарының нормаларын бұзулары анықталған жағдайда кадрлар жөніндегі инспектор шын мәнінде осындай өтініштерді қарауға құзыретті Орталықтың тиісті органдарының қарастыруы және шешімдер қабылдауы үшін материалдарды қалыптастырады.

141. Мүдделі тұлғалар Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің заңсыз және әдепке қайшы іс- әрекеттері туралы өзінің тікелей басшысына хабарлай алады.

142. Кадрлар жөніндегі инспектор қарастыруға өтінішті қабылдай отырып:

1) өтініш иесі құқықтарын қорғау және/немесе іскерлік әдептің бұзылған нормаларын және іскерлік әдептің нормаларын бұзылып қабылданған шешімдерді және/немесе іс- әрекеттерді (іс- әрекеттер жасамауды) жою тәсілдері мен құралдарын түсіндіруге;

2) шын мәнінде осындай өтініштерді шешу құзыретіне жататын Орталықтың тиісті органдарына беруге міндетті.

143. Қарастыру нәтижелері мен қабылданған шешімдерді кадрлар жөніндегі инспектор тиісті орган шешім қабылдаған күннен бастап 5(бес) жұмыс күні ішінде өтініш білдірген тұлғаға хабарлайды.

144. Лауазымды тұлғалар мен кадрлар жөніндегі инспектор Кодекс ережелерінің, заңнаманың және ішкі құжаттар нормаларының бұзылуы туралы мәліметтерді қарастырудың құпиялылығына кепілдік береді. Өтініш білдірген тұлғаның құқықтарына нұқсан келтірілмеуі тиіс.

145. Қызметтік тергеу жүргізу кадрлар жөніндегі инспектор уәкілеттілігіне жатпайды.

15. Бақылау шаралары

146. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері Кодекстің талаптарын қатаң сақтауға және Кодекстің кез келген талаптарының бұзылуы туралы жазбаша түрде хабарлауға міндетті. Лауазымды тұлғалар мен қызметкерлердің құқықтарының бұзылуына алып келетін барлық жағдайлар заңнаманың және Орталықтың ішкі құжаттарының нормаларына сәйкес қарастырылуы қажет.

147. Орталықтың лауазымды тұлғалары Орталықтың стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу үшін іскерлік әдептің негіз қалаушы құндылықтары мен қағидаларын ескере отырып, іскерлік шешімдер қабылдайды және өздерінің алдына қойылған міндеттерінің іске асырылуына толық жауап береді.

148. Орталықтың кадрлар жөніндегі инспекторы немесе Орталық басшысы өз құзыретіне сәйкес Орталықтың тиісті құрылымдық бөлімшелеріне/органдарына қажетті мәліметтерді бере отырып, консультациялар жүргізу арқылы Кодекс талаптарының бұзылуына байланысты мәселелерге ден қоюға міндетті.

149. Орталық басшылығы Кодексті ашық түрде талқылауға дайын қызметкерлерді ынталандырады және оны жетілдіру бойынша барлық сындарлы ұсыныстарға оң көзқараспен қарайды.

150. Орталықтың лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері, сондай-ақ іскер әріптестер мен мүдделі тұлғалар Кодекс талаптарын және/немесе жұмыс барысында туындаған әдеп мәселелерін, сондай-ақ Кодекс талаптарының бұзылу фактілерін, сыбайлас жемқорлық және басқа заңға қайшы іс-әрекеттерді түсіндіруге қатысты мәселелер бойынша Орталықтың кадрлар жөніндегі инспекторы мен заңгерге жүгінуге құқылы.

151. Қызметкерлерден мүдделер қақтығыстарына, заңнаманың және ішкі құжаттардың бұзылуына жататын барлық оқиғалар мен себептерді нақты сипаттау талап етіледі. Бұл мәнмәтінде баяндаушы Қызметкер өзара сенімді бұзушы болып есептелмеуі тиіс. Бұл Орталыққа қатысты қызметкердің адалдығының көрінісі болып табылады. Қызметкер дұрыс және нақты мәліметтерді және күмәнді фактілерді немесе жағдайларды, осындай сипаттағы кез келген заңсыз іс-әрекеттер белгілерін жасырмауы тиіс.

8-ТАРАУ. ҚОРЫТЫНДЫ

152. Осы Кодекстің нормаларын сақтау Орталықтың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері үшін міндетті болып табылады. Осы Кодекстің нормаларын бұзу заңнамамен бергіленген тәртіпте жауапкершілікке алып келеді.

Қосымшалар:

Іскерлік әдеп Кодексіне

1-қосымша

Медициналық қызметкерлердің әдептілік ережелері

1-бөлім. Жалпы ережелер

Медициналық этика (лат. ethica, грек тілінен алғанда ethice – адамгершілікті зерделеу), немесе **медициналық деонтология** (греч. deon – парыз; «деонтология» термині соңғы жылдарда отандық әдебиетте кеңінен қолданылуда), – яғни бұл – медициналық қызметкерлердің кәсіби міндеттерін орындау барысындағы этикалық нормалар мен қағидаттар жиынтығы.

Қазіргі заманғы түсінік бойынша медициналық этикаға келесі аспектілер кіреді:

- ғылыми – медициналық қызметкерлердің жұмысының этикалық және адамгершілік аспектілерін зерттейтін медициналық ғылым тарауы;
- практикалық – кәсіби медициналық қызмет барысында этикалық нормалар мен ережелерді қалыптастыру және қолдану міндеті болып табылатын медициналық тәжірибие саласы.

Медициналық этика үш негізгі бағыт бойынша тұлғааралық қарым-қатынастардың әртүрлі мәселелерін зерделейді және шешеді:

- медициналық қызметкер - пациент,
- медициналық қызметкер - пациенттің туысқандары,
- медициналық қызметкер - медициналық қызметкер.

Төрт эмбебеп этикалық қағидаттарға мыналар кіреді: *қайырымдылық, автономия, әділеттілік және толыққанды медициналық көмек*. Қағидаттардың практикада қолданылуын талқыламас бұрын олардың әрқайсысына қысқаша сипаттама бергеніміз жөн.

Қайырымдылық қағидатында былай делінеді: Мен пациентке мейіріммен қараймын немесе ең болмағанда зиян келтірмеймін» Қайырымдылық дегеніміз пациентке зерек және ілтипатты көзқараспен қарау, пациенттің денсаулық жағайының күрделігімен барабар емдеудің оңтайлы әдістерін таңдау, пациенттің медициналық араласуға дайындығы және оны көтеруге қабілеттілігі. Ең бастысы, медициналық қызметкердің кез келген әрекеті нақты пациенттің жағдайын жақсартуға бағытталуы шарт!

Автономия қағидаты әрбір пациентке және оның шешімдеріне сыйластықпен қарауды талап етеді. Кез келген адам мақсат ретінде қарастырылғанмен, сол мақсатқа жеткізетін құрал ретінде қарастырылмайды. Медициналық көмектің құпиялылықты, пациенттің мәдениетін, дінін, саяси және

өзге де көзқарастарын сыйлау, медициналық шара қолдануларға ақпаратты келісім беру, күтуді бірлесе жоспарлау және жүзеге асыру, сонымен қатар, пациенттің өз бетімен шешім қабылдауы, немесе осы пациенттің заңды өкілінің шешім қабылдауы сынды аспектілері автономия қағидатымен байланысты.

Әділдік қағидаты/ зиян келтірмеу- медицина қызметкерлерінің мәртебесіне, әлеуметтік жағдайына, мамандығына және сыртқы ахуалдарға қарамастан барлық пациенттерге бірдей қарау және бәріне бірдей көмек көрсету. Осы қағидат, сондай - ақ, медициналық қызметкер қандай бір көмек көрсетсе де, оның әрекеттері пациентке және өзге де тұлғаларға нұқсан келтірмеуі тиіс. Пациент пен оның туыстары немесе өзге де медицина қызметкерлері арасындағы кикілжің туындаған жағдайларда, осы қағидатты басшылыққа ала отырып, біз пациенттің мүддесін қорғауымыз қажет.

Толыққанды медициналық көмек көрсету қағидаты - кәсіби медициналық көмекті және пациентке кәсіби көзқарасты, сапалы диагностикалау және емдеу жүргізу үшін денсаулық сақтаудың барлық мүмкіндігін қолдануды, профилактикалық шараларды және паллиативті көмек көрсетуді көздейді. Осы қағидат денсаулық сақтау саласына қатысты барлық заңнамалық нормалардың сақталуын, сонымен қатар этикалық кодекстің барлық ережелерінің сақталуын талап етеді.

2-бөлім. Этика және деонтология ережелері

- Бөлімдегі немесе стационардағы жұмыс қатаң тәртіпке жүгінуі керек, субординация, яғни лауазымы төменнің лауазымы жоғарыға қызметтік бағынуы сақталуы қажет.
- Медициналық қызметкер ағайынгершілікке жол бермей, науқасқа қатысты орынды әрі ілтипатты қарым-қатынас орнатуы қажет.
- Дәрігер жоғары білікті, жан-жақты сауатты маман болуы қажет. Қазіргі таңда науқастар әсіресе өз ауруларына қатысты медициналық әдебиетті оқиды. Дәрігер науқаспен кәсіби әрі сыпайы сөйлесуі қажет.
- Әріптестермен қарым-қатынас та деонтологияға жатады. Әріптестің іс-әрекетін науқастың алдында сынға алуға немесе оған баға беруге болмайды. Әріптестерге ескертулер қажет болған жағдайда дәрігердің беделіне нұқсан келтірмей, бетпе-бет айтылуы керек. Сіздің диагнозыңызбен келіспеген жағдайда да, науқасқа ешқашан кеңес берушінің нашар екенін айтпауыңыз керек. Дәрігер басқа дәрігердің кәсіби біліктілігіне көпшілік алдында күмән келтіруге немесе басқа жолмен оның беделін түсіруге құқылы емес. Әріптеске бағытталған кәсіби ескертулер дәлелді болуы керек, ешбір қорлаусыз, дұрысы жеке әңгімеде айтылуы керек.
- Күрделі клиникалық жағдайларда тәжірибелі дәрігерлер аз тәжірибелі әріптестеріне дұрыс түрде кеңес беріп, көмектесуі керек. Бірақ емдеу процесі үшін тек емдеуші дәрігер ғана жауап береді, ол пациенттің мүдделерін басшылыққа ала отырып, әріптестерінің ұсыныстарын қабылдауға немесе одан бас тартуға құқылы.

- Орта және кіші медициналық персоналмен қарым-қатынас демократияшыл болуы керек - олар бәрін біледі және естиді - медициналық құпияны сақтау - пациентке де, туыстарына да бар ауру немесе патология, емдеудің қолданылатын әдістері және т.б. туралы хабарламау тұрғысынан оларды өз тарапына тарту қажет. Осыған қоса, парыз, жауапкершілік, ақ пейілдік сезімдерін дағдыландыру керек; қажетті білім мен дағдылар берілуге тиіс.
- Деонтологияға дәрігерлік құпиялылықты сақтау жатқызылады. Кейбір жағдайларда пациенттен оның шын ауруын жасыруға тура келеді. Дәрігерлік құпияны сақтау тек дәрігерлерге ғана емес, сонымен қатар медициналық қызметкерлерге, студенттерге, яғни науқастармен байланыста болғандардың барлығына қатысты. Дәрігерлік құпия науқастың туыстарына қолданылмайды. Дәрігер туыстарына шын диагноз, науқастың жағдайы және болжам туралы хабарлауы керек.
- Пациент өзінің денсаулығы туралы түпкілікті ақпарат алуға құқылы, бірақ ол одан бас тарта алады немесе өзінің денсаулығы туралы кімге хабарлау керек адамды көрсете алады. Ауыр зиян келтіруі мүмкін деген негіз болған жағдайда ақпарат пациенттен жасырылуы мүмкін. Алайда пациенттің нақты айтылған талабы бойынша дәрігер оған толық ақпарат беруге міндетті. Науқас үшін қолайсыз болжам болған жағдайда, оның өмірін ұзартуға, мүмкін болатын нәтижеге үміт қалдыра отырып, ақпаратты өте нәзік және мұқият хабарлау қажет.
- Пациенттің өтініші бойынша дәрігер оның басқа дәрігермен кеңесу құқығын жүзеге асыруға кедергі болмауы керек.
- Дәрігер пациентке басқа медициналық мекемелерде коммерциялық негізде әртүрлі зерттеулер/тексерулер, стационарлық немесе амбулаториялық медициналық процедуралардан өтуді ұсына алады, бірақ оған міндеттеуге құқығы жоқ. Пациенттің денсаулығын жақсарту жөніндегі кез келген ұсыныстар міндетті болмауы және пациентті одан әрі медициналық көмекке тәуелді етпеуі керек.

3-бөлім. Пациенттердің құқықтары

Пациенттердің құқықтары «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ Кодексінің 134-бабында регламенттелген

1. Пациенттің осы Кодекстің 12-тарауында көрсетілген құқықтардан басқа:

1) профилактика, диагностика, емдеу процесінде өзіне лайықты қарауына, өзінің мәдени және жеке басының құндылықтарына құрмет көрсетілуіне;

2) қандай да бір кемсітушілік факторларының ықпалынсыз, тек қана медициналық өлшемшарттар негізінде айқындалатын кезектілікпен медициналық көмекке;

3) шұғыл және кезек күттірмейтін көмек көрсету жағдайларын қоспағанда, тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде және (немесе) міндетті

элеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде дәрігерді немесе медициналық көмек ұсынатын медициналық ұйымды таңдауға, ауыстыруға;

4) медициналық ұйымда аудио-, және (немесе) бейнебайқау және жазба жүргізілетіндігі туралы құлақтандырылуына;

5) медициналық технологиялардың қолда бар деңгейінің қаншалықты мүмкіндігі болса, сондай шамада дерт азабының жеңілдетілуіне;

6) өз денсаулығының жай-күйі туралы ақпарат (пациентке қолжетімді нысанда ұсынылатын және балама емдеу әдістерінің ықтимал тәуекелі мен артықшылықтары туралы деректер, емделуден бас тартудың ықтимал салдары туралы мәліметтер, диагноз, емдік іс-шаралардың болжамы мен жоспары туралы ақпарат, сондай-ақ оны үйіне шығару немесе басқа медициналық ұйымға ауыстыру себептерінің түсіндірмесі) және тәуелсіз пікір алуға және консилиум өткізілуіне;

7) көру және (немесе) есту қабілеттері бұзылған адамдар үшін қолжетімділік ескеріле отырып, өз құқықтары мен міндеттері, көрсетілетін қызметтер, ақылы көрсетілетін қызметтердің құны және бірлесіп төлеу мөлшері, олардың ұсынылу тәртібі; тағайындалатын дәрілік зат; өзіне медициналық қызметтер көрсететін медицина қызметкерлері туралы ақпаратты алуға;

8) оқу процесіне қатысудан, сондай-ақ емдік-диагностикалық емшаралардың жүргізілуі кезінде үшінші тұлғалардың қатысуынан бас тартуға құқығы;

9) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де құқықтары бар.

2. Пациенттің құқықтары туралы ақпарат медициналық ұйымдардың көрнекі үгіт орналасатын жерлерінде орналастырылады.

3. Медициналық көмек медициналық көмек алуға пациенттің хабардар етілген келісімі алынғаннан кейін ұсынылады. Инвазиялық араласулар кезінде пациенттің хабардар етілген келісімі уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша жасалады.

4. Пациент өз денсаулығының жай-күйі туралы ақпаратты хабарлау қажет болатын адамды тағайындай алады. Денсаулығының жай-күйі туралы ақпарат пациенттен оның денсаулығының жай-күйі ескеріле отырып, жасырылуы және пациенттің жұбайына (зайыбына), оның жақын туыстарына немесе заңды өкілдеріне хабарлануы мүмкін.

5. Пациенттердің құқықтарын қорғауды мемлекеттік органдар, денсаулық сақтау ұйымдары, қоғамдық бірлестіктер өз құзыреті шегінде жүзеге асырады.

6. Медициналық көмек алған кезде науқас тағайындалған дәрілік зат туралы жан-ақпарат алуға құқылы жақты.

7. Пациент емдеуші дәрігерден одан жазбаша түрде басқа медициналық мекемеге қаралуы және емделуі үшін оған ұсыныстар немесе жолдама беруін талап етуге құқылы.

8. Денсаулық сақтау саласындағы білім беру ұйымдарының клиникалық базалары жағдайында медициналық көмек алатын пациенттер оқу процесіне қатысудан бас тартуға, сондай-ақ емдеу-диагностикалық процедуралар кезінде үшінші тұлғалардың болуынан бас тартуға құқылы.

4 -бөлім. Орта медициналық қызметкердің кәсіби қызметіндегі этика

1. Медбике әр адамның физикалық және психикалық денсаулығының жоғары деңгейіне жету және тиісті медициналық көмек алуға ажырамас құқықтарын құрметтеуі керек.
2. Медбике пациентке адамгершілік қағидаларына, кәсіби стандарттарға сәйкес келетін жоғары сапалы медициналық көмек көрсетуге және пациенттің, әріптестерінің және қоғамның алдында өз қызметі үшін моральдық жауапкершілікті алуға міндетті.
3. Медбикенің негізгі шарты - кәсіби құзыреттілік. Медбике әрдайым Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі айқындайтын кәсіби өнімділік стандарттарын сақтауға және қолдауға міндетті. Арнайы білім мен дағдыларды үнемі жетілдіру, адамның мәдени деңгейін көтеру медбикенің негізгі кәсіби міндеті болып табылады. Ол пациенттің моральдық және заңды құқықтарына қатысты сауатты болуы керек.
4. Медбике пациенттің өміріне деген мейірімділік пен құрметке басымдық беруі керек, пациенттің қазіргі медициналық білім деңгейі мүмкіндік беретін дәрежеде азапты жеңілдету құқығын құрметтеуі керек. Оның азаптауға, өлім жазасына және адамдарға қатыгездік пен адамгершілікке жат қылықтардың басқа түрлеріне қатысуға, науқастың өз-өзіне қол жұмсауына ықпал етуге құқығы жоқ.
5. Медбике пациенттерге олардың жасына, жынысына, аурудың сипатына, нәсіліне немесе ұлтына, діни немесе саяси сенімдеріне, әлеуметтік немесе материалдық жағдайына немесе басқа айырмашылықтарына қарамастан сауатты көмек көрсетуге үнемі дайын болуы керек. Науқасқа тәкаппарлық, немқұрайлылық немесе оны төмендету әдісіне жол берілмейді. Медбикенің пациентке өзінің моральдық, діни немесе саяси сенімін жүктеуге құқығы жоқ. Бірнеше пациенттерге медициналық көмек көрсету тәртібі бекітілген жағдайда, медбике тек қандай-да бір кемсітусіз медициналық өлшемдерді ғана басшылыққа алу керек. Пациенттің мінез-құлқын медициналық бақылауды қажет ететін жағдайларда, медбике науқастың жеке өміріне араласуын тек кәсіби қажеттілікпен шектеуі керек.
6. Медбикенің медицинаның ежелгі этикалық өсиетін бұзуға құқығы жоқ «Біріншіден - зиян тигізбе!» және пациентке осындай зиян келтіргісі келетін үшінші тұлғалардың әрекеттеріне немқұрайлы қарауға құқығы жоқ.
7. Тәуекелге толы медициналық араласуды жүргізе отырып, медбике науқастың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін асқынуларды тоқтату үшін қауіпсіздік шараларын қамтамасыз етуге міндетті.
8. Медбикенің моральдық міндеті - пациентке оның құқықтары туралы хабарлау. Ол пациенттің денсаулығының жай-күйі туралы, ұсынылатын емдеу әдістерінің ықтимал қауіптері мен артықшылықтары туралы, диагнозы мен болжамы туралы ақпарат алу құқығын құрметтеуге міндетті. Пациентке және оның туыстарына ақпараттандыру функциясы көбінесе дәрігерге тиесілі екенін ескере отырып, медбике кәсіби ақпаратты осы пациентке қызмет көрсететін топтың мүшесі ретінде

емдеуші дәрігермен келісім бойынша ғана беруге моральдық құқылы. Ерекше жағдайларда, медбике пациенттен оның ауыр зиян келтіретініне сенімді болса, кәсіби ақпаратты жасыруға құқылы.

9. Медбике пациенттің немесе оның заңды өкілінің (ол баламен немесе психикалық науқаспен жұмыс жасағанда) кез келген медициналық араласуға келісім беру немесе бас тарту құқығын құрметтеуі керек. Ол келісім немесе бас тартуды пациент өз еркімен және біле отырып беретініне сенімді болуы керек. Оның моральдық және кәсіби міндеті - пациентке медициналық процедурадан бас тартудың салдарын өзінің біліктілігіне қарай түсіндіру. Науқастың бас тартуы оның жағдайына әсер етпеуі және медбикенің және басқа медициналық қызметкерлердің оған деген қатынасына теріс әсер етпеуі керек.

10. Медбике пациенттің денсаулық жағдайы, диагнозы, емі, аурудың болжамдары, сондай-ақ пациенттің жеке өмірі туралы сеніп тапсырылған немесе өзінің кәсіби қызметіне байланысты оған белгілі болғандығы туралы ақпаратты үшінші тұлғалардан науқас қайтыс болғаннан кейін де құпия ұстауға міндетті. Ол пациент туралы құпия ақпаратты кез келген үшінші тұлғаға пациенттің келісімімен ғана беруге құқылы. Медбике құпия ақпаратты пациенттің келісімінсіз заңда көзделген жағдайларда ғана беруге құқылы. Барлық басқа жағдайларда медбике кәсіби құпияны ашқаны үшін жеке моральдық және кей жағдайда заңды жауаптылыққа ие.

11. Медбике өлім аузында жатқан науқасқа адамгершілікпен қарауға және оның лайықты өлімге құқығын құрметтеуі керек. Сонымен бірге, ол паллиативті көмек саласында қажетті білім мен дағдыларға ие болуы керек, бұл өліп бара жатқан адамға өмірді физикалық, эмоционалды және рухани жайлылықпен аяқтауға мүмкіндік береді. Медбикенің негізгі моральдық және кәсіби міндеттері: әдетте қайтыс болу процесімен байланысты азаптың алдын алу және жеңілдету; өліп бара жатқан адамға және оның отбасына психологиялық қолдау көрсету. Эвтаназия, яғни өлім аузында жатқан науқастың өмірін, оның өтініші бойынша болса да, тоқтату мақсатындағы қасақана әрекеттер этикаға жатпайды және қолайсыз, дегенмен бұл мәселеге деген қоғамдағы көзқарас әртүрлі.

12. Медбике қайтыс болған науқасқа құрметпен қарауы керек. Денені дайындау кезінде діни және мәдени дәстүрлерді ескеру

13. Медбике өз ісіне байланысты білімдерін жетілдіруге, ғылыми-зерттеу жұмыстарына қатысуға ұмтылуы керек. Зерттеу қызметінде адамның объект ретінде қатысуымен медбике медициналық этика бойынша халықаралық құжаттарды (Хельсинки декларациясы және басқалары) және Қазақстан Республикасының заңнамасын қатаң сақтауға міндетті. Медбике үшін пациенттің жеке басының мүдделері әрқашан қоғам мен ғылымның мүддесінен жоғары тұруы керек. Ғылыми зерттеулерге қатысу кезінде медбике бұл мәселені өздері күте алмайтын науқастарды (балалар, ауыр психикалық бұзылыстары бар адамдар) әсіресе қатаң қорғауға міндетті. Пациенттердің білім беру процесіне қатысуына

олардың құқықтарын қорғаудың бірдей кепілдіктерін сақтаған кезде ғана жол беріледі.

14. Медбике медициналық қызметтердің тізіміне сәйкес дәрігер тағайындаған медициналық процедураларды дәл және сауатты түрде орындауға міндетті. Медбикенің жоғары кәсібилігі медбике мен дәрігер арасындағы жолдастық, алқалық қатынастардың маңызды факторы болып табылады. Дәрігер мен медбикенің кәсіби міндеттерін орындау кезіндегі қарым-қатынастың таныстық, бейресми сипаты дәрігерлік этика арқылы айыпталады. Егер медбике дәрігердің емдеу ұсыныстарының орынды екендігіне күмәнданса, онда ол алдымен дәрігердің өзімен, егер одан әрі күмән туындаса, содан кейін жоғары басшылықпен осы жағдайды сыпайы түрде талқылауы керек.

15. Медбике заңсыз, этикаға сай емес немесе қабілетсіз тәжірибе фактілерімен соқтыққан жағдайда, пациенттің және қоғамның мүдделерін қорғауы керек.

«Медбике- пациент» қарым-қатынастары:

- Медбике пациентпен сабырлы әрі ашық жарқын сөйлесуге міндетті. Таныстық, ағайынгершілік танытып немесе тым салқын және ресми сөйлесуге тыйым салынады. Науқастарға «Сіз» деп және аты мен әкесінің атын атап сөйлескен жөн.
- Науқастың жанында тұрып оның диагнозын, емдеу жоспарын талқылауға, палатадағы өзге де науқастардың денсаулығын әңгімелеуге тыйым салынады. Науқастың көзінше жүргізілген емдеудің дұрыстығына күмәндануға тыйым салынады.
- Күрделі және ауырсындыратын емшараларды бастамас бұрын медбике осы емшаралардың мәнін, мағынасын және қажеттілігін түсінікті түрде науқасқа түсіндіруі және психоэмоционалды шиеленісті басуы қажет.

«Медбике- пациенттің туыстары (және жақындары)» қарым-қатынастары:

- Ұстамдылықты, сабырлық пен әдептілікті сақтау қажет;
- Ауыр науқастарға күтім жасайтын адамдарға рәсімдер мен шаралардың дұрыстығын түсіндіру қажет;
- Өз құзыреті шегінде ғана сөйлесу (аурудың белгілері, болжамы туралы айтуға құқығы жоқ, осы сұрақтар бойынша емдеуші дәрігерге жіберу керек);
- Сұрақтарға байсалды, асықпай жауап беріп, ауыр науқастарға дұрыс күтім жасауды үйретуі қажет.

Ұжымдағы қарым-қатынас.

Медициналық мекеме қызметінің барлық бөлімдеріне әсер ететін маңызды шарттардың бірі - ұжымдағы қарым-қатынас. Ұжымдағы психологиялық ахуал көптеген факторларға байланысты: әлеуметтік, ұйымдастырушылық, жеке.

Психологиялық тұрғыдан медициналық топ - бұл күрделі әлеуметтік топтардың бірі. Бұл медицина қызметкерлерінің жұмысындағы үлкен шиеленістен, адам өмірі үшін жауапкершіліктің жоғарылауынан, медициналық қызметкерлердің жұмысын қоғам мен мемлекет тарапынан жеткіліксіз бағалаудан, ұжымда әйелдердің ерлерге қарағанда эмоционалды басым болуымен байланысты, сонымен қатар, көбінесе тұрмыстық проблемалармен ауыртпалық.

Медициналық топтағы қарым-қатынас көрсеткіштерінің бірі - әріптестер арасында қақтығыстардың болуы. Себептерге байланысты оларды шартты түрде кәсіби, этикалық және басқа себептерге бөлуге болады. Медициналық ортада кәсіби даулардың болмауы мүмкін емес, бірақ олар жанжалға айналмауы керек.

«Медбике- дәрігер» қарым-қатынастары:

- Қарым-қатынас кезінде дәрежелікке, сыйламаушылыққа жол берілмейді;
- Медициналық тағайындауды уақтылы, нақты және кәсіби деңгейде орындау;
- Дәрігерге науқас жағдайының күрт өзгеруі туралы шұғыл хабарлау;
- Егер медициналық рецептілерді тактикалық түрде орындау барысында күмән туындаса, науқас жоқ кезде дәрігермен бірге барлық нюанстарды анықтап алу.

«Медбике- медбике» қарым-қатынастары:

- Әріптестерге деген дәрежелі және сыйламаушылық қатынасқа жол берілмейді;
- Ескертулер сыпайы түрде және науқас болмаған кезде жасалуы керек;
- Тәжірибелі медбикелер жастармен өз тәжірибелерімен бөлісуі керек;
- Қиын жағдайларда бір-біріне көмектесу керек.

«Медбике- кіші медициналық персонал» қарым-қатынастары:

- Өзара сыйластықты сақтау;
- Кіші медициналық қызметкерлердің іс-әрекетін сыпайылықпен, мезі қылмай бақылау;
- Дәрежелілік, таныстық, тәкаппарлыққа жол берілмеу;
- Пациенттер мен қелушілердің көзінше ескерту жасауға жол бермеу.

5-ші бөлім. Қорытынды ережелер

«Спорттық медицина және оңалту орталығы» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорында (бұдан әрі - СМЖОО) жұмыс істейтін дәрігерлер, сондай-ақ барлық медициналық қызметкерлер басқа да медициналық мекемелерде жұмысты қоса атқара отырып, паценттерді өзінің жеке мүддесінің объектісі ретінде қарастыруға және басқа медициналық мекемелерге ақылы қызмет алуға

жолдау арқылы олардан қосымша қызметтері үшін ақы алуға құқығы жоқ екенін түсінулері қажет.

Дәрігер 25.02.2016 жылы бекітілген Прейскурантқа сәйкес, алдымен пациентті тексеруден өту (емделу) бағасын есептетеуге жолдап, содан кейін ғана қызмет көрсетуге және емдеуді тағайындауға міндетті.

Дәрігер қосымша артықшылықтарға қол жеткізудегі жеке мүдделер оның өз міндеттерін тиісті емес орындауына әкелуі мүмкін екенін ұмытпауы керек.

Іскерлік әдеп Кодексіне
1-қосымша

Растау нысаны

Сіз, осы нысанды Орталықтың Әдеп және мінез-құлық кодексімен белгіленген іскерлік әдеп пен мінез-құлық қағидаттарын мұқият оқып, түсінгеніңізді және оларды адал ұстанатыңызды растау үшін пайдаланыңыз.

Толтырылған растау нысаны Орталықтың әр қызметкерінің жеке істерінде Орталықтағы еңбек және/немесе лауазымдық міндеттері басталған уақыттан бастап сақталады.

Растау

(Тиісті ұяшықтарды белгілеу арқылы осы нысанды толтырыңыз, қол қойып, оны кадрлар бөліміне жіберіңіз).

1. Мен Орталықтың Әдеп және мінез - құлық кодексін оқығанымды және түсінгенімді растаймын
2. Мен Орталық қызметкерлерінің Әдеп және мінез-құлық кодексімен белгіленген іскерлік әдеп пен мінез-құлық қағидаттарын адал ұстануға уәде беремін.
3. Мен жылына кемінде бір рет Орталықтағы өз еңбек және/немесе лауазымдық міндеттерімді орындау кезеңі ішінде Орталықтың Әдеп және мінез-құлық кодексімен белгіленген іскерлік әдеп пен мінез-құлық қағидаттарын оқығанымды, түсінгенімді растауға келісемін, сондай-ақ оларды адал ұстануға уәде беремін.